

***Standardy ochrony małoletnich
w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Oświęcimiu***

§ 1.

Podstawa prawna

Niniejsze *Standardy ochrony małoletnich w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Oświęcimiu* (zwanymi dalej *Standardami*) zostały ustalone z uwzględnieniem następujących aktów prawnych:

- 1) ustawy z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym i ochronie małoletnich (t.j. Dz.U. z 2024 r. poz. 560),
- 2) ustawy z dnia 28 lipca 2023 r. o zmianie ustawy – Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2023 r. poz. 1606),
- 3) ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t.j. Dz.U. z 2024 r. poz. 424),
- 4) ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004r. (t.j. Dz.U. z 2023 r. poz. 901 ze zm.),
- 5) ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz.U. z 2023 r. poz. 177 ze zm.),
- 6) ustawy z dnia 4 listopada 2016r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (t.j. Dz.U. z 2023 r. poz. 1923),
- 7) ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks karny (t.j. Dz.U. z 2024 r. poz. 17),
- 8) rozporządzenia Rady Ministrów z dnia z dnia 6 września 2023 r. w sprawie procedury "Niebieskie Karty" oraz wzorów formularzy "Niebieska Karta" (Dz.U. z 2023 r. poz.1870).

§ 2.

Podstawowe pojęcia

Ilekroć w niniejszych *Standardach* jest mowa o:

- 1) *Dziecku lub małoletnim* – należy przez to rozumieć każdą osobę do ukończenia 18 roku życia,

- 2) *Krzywdzeniu dziecka* – należy przez to rozumieć popełnienie czynu zabronionego lub czynu karalnego na szkodę dziecka, a także zagrożenie dobra dziecka, w tym jego zaniedbywanie. Przez krzywdzenie należy rozumieć w szczególności: przemoc fizyczną, przemoc emocjonalną, przemoc seksualną, przemoc ekonomiczną lub zaniedbywanie,
- 3) *Dyrektorze* – należy przez to rozumieć Dyrektora Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Oświęcimiu,
- 4) *Ośrodka lub MOPS* – należy przez to rozumieć Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Oświęcimiu,
- 5) *Sekcji PS.3* – należy przez to rozumieć Sekcję Specjalistycznej Pracy Socjalnej i Profilaktyki Społecznej w Dziale Pomocy Środowiskowej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Oświęcimiu,
- 6) *Koordinatorze Sekcji PS.3* – należy przez to rozumieć osobę kierującą pracą Sekcji Specjalistycznej Pracy Socjalnej i Profilaktyki Społecznej,
- 7) *Pracownikach MOPS* – należy przez to rozumieć każdego pracownika Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Oświęcimiu bez względu na formę zatrudnienia,
- 8) *Opiekunie dziecka* – należy przez to rozumieć osobę uprawnioną do reprezentacji dziecka, w szczególności jego rodzica lub opiekuna prawnego, a także rodzica zastępczego,
- 9) *Instytucji* – należy przez to rozumieć każdą instytucję świadczącą usługi dzieciom lub działającą na rzecz dzieci.

§ 3.

Czynniki ryzyka i symptomy krzywdzenia dzieci – zasady rozpoznawania i reagowania

1. Pracownicy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej zatrudnieni do pracy bezpośrednio z osobami i rodzinami wymagającymi wsparcia w codziennym funkcjonowaniu posiadają szeroką wiedzę i w ramach wykonywanych obowiązków winni są zwracać uwagę na czynniki ryzyka krzywdzenia dzieci celem szybkiego reagowania i podejmowania stosownych działań, gwarantując najwyższy poziom ochrony małoletnich.
2. Czynniki ryzyka w szczególności obejmują:
 - 1) czynniki ryzyka związane z osobą dziecka, tj.
 - a) niepełnosprawność fizyczną lub/ i psychiczną,

- b) przewlekła choroba,
 - c) specyficzne zachowania dziecka (nadpobudliwość, moczenie nocne, trudności ze spaniem, trudności z jedzeniem, wycofanie, obniżony nastrój, samookaleczanie),
 - d) deficyty rozwojowe (problemy z nauką),
 - e) dziecko z poprzedniego związku (nieakceptowane przez drugiego partnera),
 - f) dziecko odseparowane od matki tuż po urodzeniu,
 - g) dziecko niespełniające oczekiwań rodziców (np. co do płci),
 - h) dziecko urodzone po śmierci poprzedniego dziecka,
- 2) czynniki ryzyka związane z osobą rodzica, tj.
- a) wczesne lub późne rodzicielstwo,
 - b) znaczna różnica wieku między matką, a ojcem (powyżej 8 lat),
 - c) niechciana ciąża, krótkie odstępy pomiędzy kolejnymi porodami,
 - d) depresja poporodowa,
 - e) aktualnie niesatysfakcjonujący związek z partnerem,
 - f) doświadczanie krzywdzenia w obecnym związku,
 - g) krzywdzenie w historii poprzednich związków,
 - h) doświadczanie krzywdzenia w dzieciństwie,
 - i) upośledzenie umysłowe, choroba psychiczna, zaburzenia osobowości,
 - j) przewlekła choroba,
 - k) uzależnienie od alkoholu, narkotyków, lekarstw etc.,
 - l) prostytuowanie się,
- 3) czynniki ryzyka wynikające ze struktury i funkcjonowania rodziny:
- a) struktura rodziny: rodzina niepełna, wielodzietna, zastępcza, adopcyjna,
 - b) samotne rodzicielstwo,
 - c) posiadanie dzieci z różnych związków,
 - d) związek nieformalny,
 - e) przewlekła choroba, niepełnosprawność w rodzinie,
 - f) zaburzony podział ról pełnionych przez poszczególnych członków rodziny (przejmowanie roli rodzica przez dziecko),
 - g) trudne warunki mieszkaniowe – sanitarne, techniczne, zbyt duża liczba członków rodziny w jednym mieszkaniu/domu),
 - h) rodzina wykluczona społecznie,
 - i) długotrwałe konflikty w pożyciu małżeńskim,

- j) uprzednia karalność, pozostawanie w zainteresowaniu sądu/Policji,
- k) pobyty w placówkach interwencyjnych.

3. Symptomami krzywdzenia dziecka są w szczególności:

- 1) zaniedbania higieniczno - pielęgnacyjne dziecka,
- 2) kradzieże,
- 3) żebractwo,
- 4) brak zabezpieczenia potrzeby bytowej – żywności (głód),
- 5) zaniedbania dotyczące opieki medycznej, np. w zakresie szczepień czy też sytuacja braku wymaganej opieki lekarzy specjalistów,
- 6) brak wyposażenia dziecka w niezbędne przybory szkolne, odzież, obuwie i inne przedmioty codziennego użytku,
- 7) odzież niedostosowana do warunków pogodowych,
- 8) widoczne obrażenia ciała (siniaki, poparzenia, ugryzienia, złamania kości, itp.), których pochodzenie trudno jest wyjaśnić,
- 9) podejrzenie braku wiarygodności składanych wyjaśnień przez małoletniego dotyczących widocznych obrażeń (brak spójności, częsta zmiana wersji zdarzenia, itp.),
- 10) strach przed powrotem do miejsca zamieszkania,
- 11) strach przed rodzicem (opiekunem),
- 12) nerwowe zachowanie w przypadku bliskiej obecności osoby dorosłej,
- 13) powtarzające się dolegliwości somatyczne: bóle brzucha, głowy, mdłości
agresywne zachowanie,
- 14) wycofanie, zachowania depresyjne, samookaleczanie,
- 15) osiąganie słabszych wyników w nauce,
- 16) uzależnienie od komputera,
- 17) zażywanie środków psychoaktywnych,
- 18) moczenie i zanieczyszczanie się bez powodu lub w konkretnych sytuacjach czy też na widok określonych osób,
- 19) bolesność narządów płciowych i/lub odbytu,
- 20) w pracach plastycznych, rozmowach, zachowaniu dziecka dominują elementy (motywy) seksualne,
- 21) pobudzenie seksualne niestosownie do wieku,
- 22) ucieczki z domu,
- 23) nagła i wyraźna niepokojąca zmiana zachowania dziecka,

24) opowiadanie przez dziecko o sytuacjach przemocowych których doświadcza

§ 4.

Zasady zapewniające bezpieczne relacje między małoletnim, a pracownikami Ośrodka

1. Każdy pracownik Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Oświęcimiu pracując bezpośrednio z osobą/rodziną wymagającą wsparcia i pomocy określa czynniki ryzyka i zdiagnozuje ewentualne symptomy krzywdzenia dziecka. W przypadku podejrzenia, że małoletni doznaje przemocy pracownik Ośrodka winien jest podjąć odpowiednie działania interwencyjne.
2. Każdy pracownik Ośrodka traktuje dziecko z szacunkiem, życzliwością i wyrozumiałością, przy uwzględnieniu potrzeb małoletniego, w oparciu o przestrzeganie obowiązujących norm moralnych, przepisów prawa i zasad postępowania.
3. W bezpośrednim kontakcie z dzieckiem pracownik Ośrodka jest uprzejmy, kulturalny, a poziom rozmowy dostosowuje do wieku dziecka.
4. Niedopuszczalne jest stosowanie przez pracowników Ośrodka wobec małoletnich jakichkolwiek form przemocy.
5. Pracownicy Ośrodka mają obowiązek powstrzymać się od jakichkolwiek zachowań, które mogą sprawić, że dziecko poczuje się zawstydzone, upokorzone, lekceważone lub obrażane. Niedopuszczalne jest również podnoszenie głosu, które mogłoby naruszać przestrzeń osobistą małoletniego, powodować poczucie zagrożenia, dyskomfortu lub strachu.
6. Kontakt fizyczny pracownika Ośrodka z dzieckiem możliwy jest tylko i wyłącznie w sytuacji wynikającej z realizacji obowiązków służbowych, spełnia zasady bezpiecznego kontaktu oraz jest odpowiedzią na potrzeby dziecka w danym momencie. Kontakt fizyczny może odbywać się wyłącznie w obecności rodzica/opiekuna.

§ 5.

Zasady i procedura podejmowania interwencji

1. W przypadku powzięcia informacji o podejrzeniu krzywdzenia dziecka każdy pracownik Ośrodka ma obowiązek niezwłocznego podjęcia niezbędnych czynności interwencyjnych, a następnie przekazania i zgłoszenia informacji o ww. okoliczności

do bezpośredniego przełożonego, który przekazuje sprawę do Sekcji Specjalistycznej Pracy Socjalnej i Profilaktyki Społecznej (PS.3) z wykorzystaniem *Karty interwencji*, której wzór stanowi załącznik nr 1 do niniejszych standardów. Następnie:

- 1) pracownik socjalny obsługujący rejon w obszarze, którego znajduje się adres zamieszkania małoletniego wraz z pracownikiem socjalnym Sekcji PS.3 podejmują wspólne działania interwencyjne celem ustalenia stanu faktycznego i dokonania analizy sytuacji rodziny na podstawie m.in. przeprowadzonego rodzinnego wywiadu środowiskowego,
- 2) w przypadku stwierdzenia zaniedbań opiekuńczo – wychowawczych, rodzinie może zostać zaproponowana pomoc i wsparcie asystenta rodziny lub współpraca z pracownikiem socjalnym Sekcji PS.3, która ma na celu przywrócenie równowagi i poprawnego wypełniania funkcji wychowawczej, skorelowanej z zabezpieczaniem podstawowych potrzeb bytowych dziecka oraz przekazanie informacji na temat dostępnych ofert specjalistycznego wsparcia,
- 3) w przypadku podejrzenia stosowania przemocy lub potwierdzenia krzywdzenia małoletniego, w rodzinie zostaje wszczęta procedura „*Niebieskie Karty*” poprzez wypełnienie formularza „*Niebieska Karta – A*”, w tym:
 - a) o wszczętej procedurze zostają kolejno poinformowane stosowne instytucje, w tym Sąd Rodzinny oraz Miejski Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej, a dalsze działania podejmowane są przez pracowników instytucji zaangażowanych w realizację procedury „*Niebieskie Karty*”,
 - b) pracownik socjalny Ośrodka będący członkiem grupy diagnostyczno - pomocowej sporządza *Indywidualny plan pomocy* (plan wsparcia małoletniego),
2. W przypadku stwierdzenia zagrożenia życia lub zdrowia dziecka w związku z przemocą domową stosuje się przepisy ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej, a w szczególności art. 12a.

§ 6.

Sposób dokumentowania i zasady przechowywania

1. Tworzy się rejestr ujawnionych lub zgłoszonych incydentów lub zdarzeń zagrażających małoletniemu. Rejestr prowadzony jest przez Sekcję Specjalistycznej Pracy Socjalnej i Profilaktyki Społecznej (PS.3).

2. Cała dokumentacja z czynności podejmowanych w związku z ochroną małoletnich jest gromadzona i przechowywana w teczce osobowej danej rodziny. Prowadzone działania i monitoring środowiska jest dokumentowany w formie notatki służbowej.
3. Formularze „*Niebieska Karta – A*” wypełniane w ramach procedury „*Niebieskie Karty*” przechowywane są w pomieszczeniach w Sekcji Specjalistycznej Pracy Socjalnej i Profilaktyki Społecznej (PS.3), a dostęp do dokumentacji wytworzonej w ramach w/w procedury posiadają jedynie osoby upoważnione i wskazane w ustawie o przeciwdziałaniu przemoc domowej.

§ 7.

Zasady i sposób udostępniania

W każdym pomieszczeniu biurowym zajmowanym przez dział Pomocy Środowiskowej, a także budynku przy ul. Partyzantów 1 oraz w pomieszczeniu biurowym Domu Socjalnego znajduje się co najmniej jeden egzemplarz niniejszych standardów, którego treść jest udostępniana na każde żądanie klientów Ośrodka, w tym rodziców i opiekunów małoletnich.

§ 8.

Zasady przeglądu i aktualizacji standardów

1. Niniejsze standardy podlegają weryfikacji nie rzadziej niż co dwa lata pod względem zgodności z obowiązującymi przepisami prawa oraz ocenie ich merytorycznej przydatności – z wykorzystaniem formularz *Ankiety monitorującej poziom realizacji Standardów Ochrony Małoletnich*, którego wzór stanowi załącznik nr 2 do niniejszych standardów.
2. Weryfikacja standardów dokonywana jest przez Panią Anetę Scherer-Kubańską Koordynatora Sekcji PS-3 . Z weryfikacji sporządzany jest raport zawierający ewentualne rekomendacje dotyczące potrzeby zmiany (aktualizacji) standardów. Raport wraz z rekomendacjami przekazywany jest do Dyrektora Ośrodka.

§ 9.

Postanowienia końcowe

1. Osobę odpowiedzialną za przygotowanie pracowników Ośrodka do stosowania niniejszych standardów wyznacza Dyrektor Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Oświęcimiu. Osobą odpowiedzialną za przygotowanie pracowników Ośrodka do stosowania standardów jest Pani Aneta Scherer-Kubańska Koordynator Sekcji PS-3.

2. W ramach przygotowania do stosowania standardów ochrony małoletnich prowadzone jest szkolenie w tym zakresie, którego odbycie potwierdzone jest *Oświadczeniem o przeszkoleniu*, którego wzór stanowi załącznik nr 3 do niniejszych standardów.
3. Każdy nowozatrudniony pracownik zobowiązany jest do odbycia przygotowania, o którym mowa w ust. 1 i 2
4. Dostęp do sieci teleinformatycznej Ośrodka, w tym do urządzeń peryferyjnych (np. komputer, laptop) i sieci internet mają wyłącznie pracownicy Ośrodka.
5. Niniejsze standardy w wersji pełnej oraz skróconej udostępnia się na stronie internetowej oraz tablicy ogłoszeń Ośrodka, w tym we wszystkich budynkach administrowanych przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Oświęcimiu.
6. Upublicznienie wizerunku dziecka utrwalonego w jakiegokolwiek formie (fotografia, nagranie audio-wideo) podczas realizacji zadań Ośrodka, w tym np. w trakcie organizowanych działań środowiskowych wymaga pisemnej zgody rodzica lub opiekuna prawnego dziecka.

Karta interwencji nr z dnia

Imię i nazwisko dziecka			
Przyczyna interwencji (forma krzywdzenia)			
Osoba zawiadamiająca o podejrzeniu krzywdzenia			
Opis podjętych działań	Data:	Działanie:	
Spotkania z opiekunami dziecka	Data:	Opis spotkania:	
Forma podjętej interwencji (zakreślić właściwe)	zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa	wniosek o wgląd w sytuację dziecka /rodziny	inny rodzaj interwencji (<i>jaki?</i>):
Dane dotyczące interwencji (nazwa organu, do którego zgłoszono interwencję) i data interwencji			
Wyniki interwencji – działania organów wymiaru sprawiedliwości	Data:	Działanie:	

Ankieta monitorująca poziom realizacji
Standardów ochrony małoletnich
w *Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Oświęcimiu*

Czy znasz standardy ochrony małoletnich przed krzywdzeniem obowiązujące w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Oświęcimiu?	
Czy znasz treść dokumentu <i>Standardy ochrony małoletnich w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Oświęcimiu</i> ?	
Czy potrafisz rozpoznawać symptomy krzywdzenia dzieci?	
Czy wiesz, jak reagować na symptomy krzywdzenia dzieci?	
Czy zdarzyło Ci się zaobserwować naruszenie zasad zawartych w <i>Standardy ochrony małoletnich w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Oświęcimiu</i> przez innego pracownika?	
Jeśli tak – jakie zasady zostały naruszone?	
Czy podjąłeś/-aś jakieś działania? Jeśli tak, to jakie?	
Jeśli nie – dlaczego?	
Czy masz jakieś uwagi/poprawki/sugestie dotyczące <i>Standardy ochrony małoletnich w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Oświęcimiu</i> (odpowieź opisowa)	

Oświadczenie o przeszkoleniu

Ja,, oświadczam że zostałem przeszkolony
w zakresie *Standardów ochrony małoletnich w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej*
w *Oświęcimiu* i zobowiązuję się do ich przestrzegania.

.....

Data, podpis